

opmærksom paa dette Bolignødsspørgsmaal i 1911, da ethvert Menneske, som kunde se lidt ud over sin Næsetip, maatte kunne se, at vi styrede lige lukket mod en Bolignød, idet Byens Tilvækst ikke var mindre end hidtil, men de Lejligheder, der stadig skulde være for at tage Tilvæksten, udeblev. Dette vilde man imidlertid ikke høre Tale om. Man sagde, det private Initiativ skal nok klare det Spørgsmaal. Det sagde man i København, og det sagde man paa Frederiksberg, indtil man en skønne Dag havde Ulykken over Hovedet. Da stod man ganske uforberedt, kunde ikke tage imod de husvilde, maatte indkvartere dem paa ganske uværdige Steder, maatte skille Mand og Hustru, lade flere Familier bo i fælles Rum til stor Skade baade moralsk, hygiejnisk og aandeligt, i enhver anden Henseende til Lidelse for de paagældende, hvem det gik ud over. Paa den anden Side maatte Katastrofen ogsaa gaa ud over dem, der i Øjeblikket havde Bolig, idet den Politik, der blev ført fra en vis Side, havde en bestemt Tendens, nemlig den, at Huslejen skulde stige, den skulde op til en Højde, som den kun kunde komme op til, hvis man netop skabte en Situation som den, man skabte her. Københavns Kommune, lidt senere Frederiksberg Kommune, blev tvunget ind i et Byggeri, de slet ikke var forberedte paa. Foreninger blev startet, gode Boligforeninger, og det er disse gode Boligforeninger, som det ærede Medlem forveksler med de senere daarlige Foreninger, jeg gerne vil gøre et Par Bemærkninger om. Jeg formener, at hele Bolignødsspørgsmaalet inden ret længe kommer til Behandling her i Tinget. Det er et Spørgsmaal, som trænger sig paa og ikke kan udeblive. Jeg skal derfor nu kun fremsætte nogle oplysende Bemærkninger til det ærede 6te Medlem for Mariibo Amt.

Der blev i Begyndelsen, da Boligvanskelighederne havde vist sig, skabt nogle Organisationer, som hvilede paa et sundt og godt Grundlag, i hvert Fald saa godt et Grundlag, som lod sig tilvejebringe. Men da disse Foreninger ikke magtede Opgaven fuldt ud, fordi den var saa overvældende, maatte Kommunerne selv gaa i Gang med Byggeri, og Kommunerne magtede det heller ikke fuldt ud. Saa kom det private Initiativ i Form af Boligforeninger, som man levede højt paa. I Øjeblikket er der i København en Række privat-kapitalistiske Selskaber, store Entreprenørselskaber, som med store Bankers Støtte i filantropisk Øjemed bygger Boliger for den

mindre bemidlede Befolkning. Disse Boliger bliver dyre, og det er dem, det ærede Medlem forveksler med de gode Byggeforeninger. Jeg skal blot oplyse, at den Forening, jeg har den Ære at være Formand for, som er den største af herværende Byggeforeninger, og som i Øjeblikket har bygget Huse for ca. 15 Mill. Kr., lejer i Øjeblikket sine Lejligheder ud og kan, fordi der ingen unødigt Fortjeneste og ingen Spekulation er i disse Huse, leje dem ud ca. 10 Kr. billigere maanedlig pr. Lejlighed, end de Byggeforeninger kan, som det ærede Medlem forveksler med de gode Byggeforeninger, og som dirigeres af det ærede Medlems Partifæller, de store Industriaktieselskaber, støttede af de stor-kapitalistiske Banker. Jeg skal senere, naar dette Spørgsmaal kommer til Behandling i det høje Ting, mere udførligt komme tilbage til dette. Jeg skal paa nærværende Tidspunkt indskrænke mig til disse oplysende Bemærkninger, som jeg ogsaa formener, det ærede 6te Medlem for Mariibo Amt har udmærket af at høre. Skulde han endnu ikke kunne forstaa, hvordan Sagen forholder sig, staar jeg til Tjeneste med Oplysninger baade med Hensyn til de Boliger, som lejes ud af de kooperative, gode Andelsforeninger, og med Hensyn til de Boliger, som lejes ud af de Spekulationsselskaber, som i Øjeblikket skærer en meget bred Rem ud af Samfundets Ryg, netop fordi der er disse sørgelige Konjunkturer, som det ærede Medlems Partifæller i væsentlig Grad har ført Samfundet ud i.

Jeg skal dernæst vende mig med nogle Bemærkninger til den højtærede Forsvarsminister. Ved Finanslovforslagsbehandlingen i Fjor rettede jeg en Henstilling til den højtærede Minister, om der ikke var Mulighed for i den kommende Rigsdagsperiode at faa et Lovforslag frem, som stillede de saakaldte faste Folk paa Orlogsværftet lige saa frit som det øvrige Mandskab, der antages derude. Ministeren svarede i høj Grad imødekommende, og kort Tid efter blev der vedtaget en Lov, som ordnede dette Forhold paa tilfredsstillende Maade. Det takker jeg den højtærede Minister for, ligesom jeg paa de paagældende Folks Vegne retter en Tak til Rigsdagen, fordi den vedtog denne Lov, som i høj Grad var paakrævet, og som er faldet i god Jord derude. Det er naturligt, at der, efter at den gamle Ordning har været gældende i Aarhundreder, er en Masse Forhold, som ikke har kunnet ordnes lovmæssigt, men maa ordnes administrativt. Man var for